

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 681/2016-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, advokátska kancelária, Symfonická 1496/9, Praha, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 25 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 15 ods. 1 a 3 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 18 ods. 1 až 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 6 Nt 6/2014-79 z 19. novembra 2014 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 25 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 15 ods. 1 a 3 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 18 ods. 1 až 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len

„okresný súd“) č. k. 6 Nt 6/2014-79 z 19. novembra 2014 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica sp. zn. 2 T 29/83 z 21. marca 1983 uznaný vinným zo spáchania trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov. Konania, pre ktoré bol sťažovateľ odsúdený, t. j. odmietnutie vykonania vojenskej základnej služby, sa dopustil z dôvodov jeho náboženského presvedčenia.

3. V zmysle ustanovení zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rehabilitácii“) sťažovateľ požiadal 27. júla 1990 o prieskumné konanie, ktorého výsledkom bolo uznesenie Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne sp. zn. Ntrv 201/90 z 9. októbra 1990, ktorým bola vec prikázaná na konanie Vojenskému obvodovému súdu Prešov (ďalej len „obvodový súd“). Obvodový súd novým rozsudkom sp. zn. 3 Rtv 127/90 zo 14. novembra 1990 podľa § 14 ods. 1 písm. f) zákona o súdnej rehabilitácii zrušil pôvodne vo veci vydané rozhodnutie a sťažovateľovi uložil nový trest odňatia slobody v trvaní 15 mesiacov. Pôvodný výrok o vine sťažovateľa sa nijako nezmenil.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že rehabilitácia nebola riadne vykonaná, preto podaním zo 7. júla 2014 navrhol okresnému súdu vyslovenie súdnej rehabilitácie podľa § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii s odôvodnením, že bol v rozhodnom období obmedzený na osobnej slobode za trestný čin uvedený v § 4 písm. e) zákona o súdnej rehabilitácii, pritom na obmedzenie osobnej slobody nebol splnený žiaden zákonný predpoklad.

5. Okresný súd návrh sťažovateľa na súdnu rehabilitáciu uznesením č. k. 6 Nt 6/14-79 z 19. novembra 2014 podľa § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii zamietol s odôvodnením, že návrh bol podaný oneskorene.

6. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015 podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol ako nedôvodnú.

7. Podľa názoru sťažovateľa rozhodnutiami všeobecných súdov z 19. novembra 2014 a 21. mája 2015 boli porušené jeho základné práva zaručené ústavou a listinou a práva zaručené dohovorom a paktom a svoje presvedčenie odôvodnil tým, že síce v jeho veci už prieskumné konanie podľa tretieho oddielu zákona o súdnej rehabilitácii prebehlo, ale jeho výsledky nemôžu obstáť vo svetle rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva.

8. Sťažovateľ tvrdí, že v jeho veci všeobecné súdy nápravu podľa ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii odmietajú, ale neuvádzajú, aké iné ustanovenia tohto zákona by sa mali na jeho vec použiť. Podľa názoru sťažovateľa použitie označeného ustanovenia nie je viazané žiadnou časovou lehotou a je možné ho použiť aj v prípadoch, kde vo vymedzenom období došlo k perzekúcii v súvislosti s trestnými činmi uvedenými v § 2 alebo § 4 tohto zákona. Podľa slov sťažovateľa týmto ustanovením je možné napraviť aj nedôslednosť v prieskumnom konaní.

9. Sťažovateľ uvádza, že pokiaľ okresný súd zastáva názor, že na podanie návrhu v zmysle ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii platí lehota podľa § 6 tohto zákona, krajský súd naopak tvrdí, že pre uplatnenie ustanovenia § 33 ods. 2 platí lehota podľa § 33 ods. 1 zákona o súdnej rehabilitácii.

10. Sťažovateľ argumentuje, že Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze vo veci [REDAKOVANÉ] vysvetlil, že ustanovenie § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii žiadnu lehotu nestanovuje a návrh je možné podať kedykoľvek (nálezy sp. zn. I. ÚS 2056/12 z 20. novembra 2012 a sp. zn. I. ÚS 2853/12 z 24. júla 2013).

11. Taktiež krajský súd, ako sťažovateľ uvádza, v niekoľkých svojich rozhodnutiach potvrdil, že podľa ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii je možné postupovať aj v súčasnosti (sp. zn. 3 Tos 19/2013 z 8. apríla 2013, sp. zn. 3 Tos 20/2013 z 26. júna 2013 a sp. zn. 23 Tos 46/2014 z 12. júna 2014).

12. Tým, že všeobecné súdy odmietli v prípade sťažovateľa vykonať nápravu „*vadného rozsudku*“ a fakticky potvrdili trest vo výške 15 mesiacov odňatia slobody, porušili sťažovateľom označené jeho základné práva.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že

„I. Usneseniami

- *Okresného soudu Prešov ze dne 19. 11. 2014 č. j. 6 Nt/6/2014-79 a*
- *Krajského soudu Trenčín ze dne 21. 5. 2015 č. j. 23 Tos/31/2015-90*

bylo porušeno právo stěžovatele na

- *spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy;*
- *soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 46 odst. 1 Ústavy;*
- *odepření vojenské služby z důvodu svědomí a náboženského vyznání podle čl. 15 odst. 3 Listiny a čl. 25 odst. 2 Ústavy;*
- *svobodu svědomí a náboženského vyznání podle čl. 18 odst. 1-3 Paktu, čl. 15 odst. 1 Listiny a čl. 24 odst. 1, 2 Ústavy čl. 9 Úmluvy.*

II. Usnesení

- *Okresného soudu Prešov ze dne 19. 11. 2014 č. j. 6 Nt/6/2014-79 a*
- *Krajského soudu Trenčín ze dne 21. 5. 2015 č. j. 23 Tos/31/2015-90*

se zrušují.

III. Věc se vrací k novému projednání Okresnímu soudu Prešov.

IV. Stěžovateli se přiznává přiměřené zadostiučinění ve výši 1.000,- Euro, které je Krajský soud Trenčín povinen vyplatit k rukám stěžovatele do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu.

V. Stěžovateli se podle advokátního tarifu přiznávají náklady právního zastupování, které je Krajský soud Trenčín povinen vyplatit na účet právního zástupce stěžovatele... “.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 127ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

18. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

19. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

20. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

22. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 25 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 15 ods. 1 a 3 a čl. 36 ods. 1 listiny a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru a v čl. 18 ods. 1 až 3 paktu uznesením okresného súdu č. k. 6 Nt 6/2014-79 z 19. novembra 2014 a uznesením krajského súdu č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015, ku ktorému malo dôjsť tým, že vo veci sťažovateľa bola označenými rozhodnutiami všeobecných súdov odmietnutá jeho súdna rehabilitácia, a to nesprávnou interpretáciou a aplikáciou ustanovení zákona o súdnej rehabilitácii vo vzťahu k včasnosti podania návrhu, resp. k viazanosti podania návrhu na lehotu, na ktorú podľa názoru sťažovateľa podanie takéhoto návrhu nemožno viazať.

23. Podľa čl. 24 ods. 1 ústavy sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

24. Podľa čl. 24 ods. 2 ústavy každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

25. Podľa čl. 25 ods. 2 ústavy nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.

26. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

27. Podľa čl. 15 ods. 1 listiny sloboda myslenia, svedomia a náboženského vyznania je zaručená. Každý má právo zmeniť svoje náboženstvo alebo vieru alebo byť bez náboženského vyznania.

28. Podľa čl. 15 ods. 3 listiny nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo s jeho náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.

29. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

30. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

31. Podľa čl. 9 dohovoru

- Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania; toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie, ako aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, vykonávaním náboženských úkonov a zachovávaním obradov.

- Sloboda prejavovať náboženské vyznanie a presvedčenie môže podliehať len obmedzeniam, ktoré sú ustanovené zákonmi a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme verejnej bezpečnosti, ochrany verejného poriadku, zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

32. Podľa čl. 18 ods. 1 paktu každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva. Toto právo zahŕňa v sebe slobodu vyznávať alebo prijať náboženstvo alebo vieru podľa vlastnej voľby a slobodu prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru sám alebo spoločne s inými či už verejne alebo súkromne, vykonávaním náboženských úkonov, bohoslužbou, zachovávaním obradov a vyučovaním.

33. Podľa čl. 18 ods. 2 paktu nikto nesmie byť podrobený donucovaniu, ktoré by narušovalo jeho slobodu vyznávať alebo prijať náboženstvo alebo vieru podľa svojej vlastnej voľby.

34. Podľa čl. 18 ods. 3 paktu sloboda prejavovať náboženstvo alebo vieru sa môže podrobiť len takým obmedzeniam, aké predpisuje zákon a ktoré sú nevyhnutné na ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia alebo morálky alebo základných práv a slobôd iných.

II. A

K namietanému porušeniu označených základných práv zaručených ústavou a listinou a práv zaručených dohovorom a paktom uznesením okresného súdu č. k. 6 Nt 6/2014-79 z 19. novembra 2014

35. Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

36. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže

domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

37. Sťažovateľ sa v súvislosti s výsledkom prvostupňového konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 Nt 6/2014 domáhal ochrany svojich práv podaním opravného prostriedku proti uzneseniu okresného súdu z 19. novembra 2014. Podanie sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, v ktorom sťažovateľ namietal jeho chyby, ako aj s tým spojená možnosť predložiť svoju argumentáciu (predostretú rovnako aj ústavnému súdu) druhostupňovému súdu a následné konanie pred krajským súdom (jeho právomoc) o týchto otázkach vylučuje právomoc ústavného súdu na ďalšie prejednanie a rozhodnutie v tejto veci.

38. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho práv napadnutým uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Nt 6/2014 z 19. novembra 2014 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II. B

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou a listinou, ako aj práv zaručených dohovorom a paktom uznesením krajského súdu č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015

39. Predmetom sťažnosti je namietané tvrdenie sťažovateľa o nesprávnosti výkladu príslušných ustanovení zákona o súdnej rehabilitácii všeobecnými súdmi, pokiaľ ide o ich verdikt, že sťažovateľom podaný návrh na jeho súdnu rehabilitáciu bol podaný oneskorene.

40. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

41. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

42. Ako z uvedeného vyplýva, ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval.

43. Z uvedených téz ústavný súd vychádzal aj pri skúmaní možného zásahu do základných práv sťažovateľa druhostupňovým súdom a jeho napadnutým uznesením č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015.

44. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia vo vzťahu k sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 19. novembra 2014 uviedol:

«V písomných dôvodoch sťažnosti obhajca namietal, že lehota na podanie návrhu podľa § 6 sa primerane použije aj na prípady uvedené v § 33 ods. 2 zák. č. 119/190 Zb. Ďalej poukázal na konkrétne rozhodnutie Ústavného súdu SR, ktoré nadväzovalo na konkrétne rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (IV. ÚS 161/2014), ktoré podľa názoru obhajcu prikazuje použiť niektoré ustanovenie § 119/1990 Zb., pretože inak by odkaz na tento zákon nemal zmysel ako návod pre aplikáciu rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Vahana Bayatyana. K tomu obhajca uviedol, že návrh na použitie ustanovenia § 33 ods. 2 citovaného zákona nie je viazaný žiadnou lehotou. Tiež poukazoval na rozhodnutia v obdobných veciach českých aj slovenských súdov, v ktorých takémuto postupe bolo u niektorých odsúdených vyhovené. Navrhol uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a návrhu vyhovieť.

Krajský súd... preskúmal napadnuté uznesenie, preskúmal i správnosť a zákonnosť konania, ktoré mu predchádzalo a po oboznámení sa s obsahom priloženého spisu dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Z pripojeného spisového materiálu vyplýva, že odsúdený [REDAKOVANÉ] už využil možnosť súdnej rehabilitácie v zmysle zákona č. 119/1990 Zb. a o jeho rehabilitácii v súvislosti s horeuvedeným odsúdením už bolo v zmysle tohto zákona právoplatne rozhodnuté. Ustanovenie § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii č. 119/1990 Zb. sa teda na jeho prípad nevzťahuje, a to ani analogicky, pretože súdna rehabilitácia u menovaného už bola uskutočnená. Pokiaľ v niektorých prípadoch Krajský súd v Trenčíne svojimi rozhodnutiami potvrdil kladné rozhodnutia súdu prvého stupňa, v týchto prípadoch išlo o odsúdených, ktorí z rôznych objektívnych dôvodov možnosť súdnej rehabilitácie v zákonom stanovenej lehote nevyužili.

K výkladu odôvodnenia citovaného rozhodnutia Ústavného súdu SR [išlo o uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. US 161/2014 z 13. marca 2014, ktorým bola sťažnosť osoby domáhajúcej sa ochrany základných práv odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, pozn.]

na rozdiel od výkladu obhajcu, uvádza senát krajského súdu nasledovné. Tam uvádzané rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva a rezolúcia Komisie pre ľudské práva (č. 2004/35 z 19. apríla 2004) odkazujú na aplikáciu zvláštnych právnych inštitútov, napr. amnestia alebo reštitúcia. Zároveň Ústavný súd SR skonštatoval, že v právnom poriadku SR (predtým aj ČSFR) podobným zvláštnym právnym nástrojom bol zákon č. 119/1990 Zb. o súdnych rehabilitáciách. Z uvedeného prakticky vyplýva, že Ústavný súd SR v roku 2014 poukazuje na citovaný zákon v minulom čase, čím nepochybne chcel deklarovat' nevyhnutné právne predpoklady pre odstránenie dôsledkov kriminalizácie odmietnutia výkonu vojenskej služby z dôvodu svedomia alebo náboženského presvedčenia.

K ďalším dôvodom sťažnosti Krajský súd v Trenčíne v zhode so svojím rozhodnutím v prakticky „rovnakej veci“ (sp. zn. 23 Tos/8/2015) uvádza nasledovné. Zákon o súdnej rehabilitácii je koncipovaný tak, aby s výnimkou zrušenia rozhodnutia zo zákona (§ 2 zákona) boli použité ďalšie ustanovenia zákona na základe návrhu (§ 5 zákona) alebo žiadosti (§ 33 ods. 1 zákona) oprávnených osôb. Pre obidva tieto „podnety“ za začatie rehabilitačného konania bola stanovená 2-ročná lehota (vrátane možnosti jej navrátenia). Výklad, že predmetná lehota sa nevzťahuje na použitie ustanovenia § 33 ods. 2 zákona, je v rozpore s právnym aj logickým výkladom. Nehovoriac už o tom, že opačný výklad by vniesol nespravodlivosť do rozhodovania súdov vo vzťahu k tým rehabilitačným prípadom, kde návrh podľa § 5 zákona a žiadosť podľa § 33 ods. 1 zákona boli zamietnuté len pre nedodržanie tam stanovenej lehoty.

Ďalej senát nadriadeného súdu robí nasledovný právny a logický výklad k možnosti použitia ustanovenia § 33 ods. 2 zákona. Predovšetkým je potrebné uviesť, že toto ustanovenie zákona je zaradené v časti ustanovení prechodných a záverečných. Je tomu tak preto, že účelom zákona o súdnej rehabilitácii bolo podľa § 1 zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za splnenia v zákone uvedených podmienok. Zákonodarca v prechodnom a záverečnom ustanovení § 33 zákona rozšíril účel zákona aj na tie prípady, kde „dôvod“ na rehabilitáciu nevyplýval z odsudzujúceho súdneho rozhodnutia.

Súčasne je potrebné uviesť, že výklad príslušného ustanovenia zákona sa musí vykonať v kontexte celého znenia paragrafu a nie izolovane. Ustanovenia § 33 ods. 1, 2 zákona sa musia teda vykladať vzájomne ako vo vzťahu k lehote uvedenej v odseku 1 § 33. To isté platí aj k výkladu „trestných vecí“, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie § 33 ods. 1 a § 33 ods. 2 zákona. Jednak ustanovenie § 33 v súhrne nadväzuje na „trestné veci“, ktoré

neskončili odsudzujúcim súdnym rozhodnutím a § 33 ods. 2 rozširuje dopad zákona o súdnej rehabilitácii aj na „trestné veci“, kde ani nebolo začaté trestné stíhanie, keď ustanovenie § 33 ods. 1 zákona dopadá na „trestné veci“, kde bolo začaté trestné stíhanie. Slová „i keď nebolo začaté trestné stíhanie“ uvedené v odseku 2 § 33 zákona priamo nadväzujú na trestné stíhanie zastavené alebo prerušené, ktoré sú uvedené v § 33 ods. 1 zákona, kde trestné stíhanie začaté bolo.

Z tejto dikcie zároveň ale vyplýva, že toto ustanovenie sa môže použiť k zabezpečeniu morálnej i materiálnej satisfakcii všetkých osôb, ktoré sa stali objektom politických perzekúcií v súvislosti s v zákone vymenovanými trestnými činmi a ktoré nemohli (nie neboli) rehabilitované podľa niektorého iného ustanovenia zákona. Sem patria napríklad: prípady zhabania vecí, či majetku ako ochranného opatrenia v trestnej veci iných obvinených osôb; obmedzenia osobnej slobody v súvislosti s trestnými činmi uvedenými v § 2 a § 4 zákona, pričom trestné stíhanie vôbec nebolo začaté; ak došlo v pôvodnom konaní k oslobodeniu obžalovaného spod obžaloby a jeho nároky na odškodnenie (napr. za dobu strávenú vo väzbe) neboli doposiaľ úplne uspokojené.

Z takto rozvedených dôvodov preto krajský súd nepovažoval sťažnosť odsúdeného za dôvodnú a túto... ako nedôvodnú zamietol.»

45. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že druhostupňový súd sa námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 Nt 6/2014-79 z 19. novembra 2014 zaoberal, a to v rozsahu potrebnom a dostatočnom na prijatie konečných záverov v danej veci.

46. Predovšetkým krajský súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ už v minulosti využil možnosť súdnej rehabilitácie práve podľa ustanovení zákona o súdnej rehabilitácii, a teda konanie podľa tohto zákona vo veci sťažovateľa už prebehlo a jeho výsledkom bol právoplatný rozsudok sp. zn. 3 Rtv 127/1990 zo 14. novembra 1990. Uskutočnenie rehabilitácie sťažovateľa považoval konajúci súd za takú skutočnosť, ktorá bránila ďalšiemu použitiu ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii v aktuálnej veci.

47. Krajský súd ozrejmil aj okolnosti týkajúce sa námietky sťažovateľa spočívajúcej v poukazaní na vyhovenie niektorým iným navrhovateľom na rehabilitáciu ich osôb

podaných v neskoršej dobe tak, ako to urobil aj on. Rovnako sa krajský súd zaoberal argumentmi opierajúcimi sa o rozhodnutia ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktoré sťažovateľ odkazoval. Pripomenul aj svoje vlastné rozhodnutie v „*prakticky rovnakej veci*“ (sp. zn. 23 Tos 8/2015), v ktorom sa zaoberal výkladom a zmyslom lehoty na podanie „*podnetov*“ na začatie rehabilitačného konania. Neopomenul priblížiť sťažovateľovi ani výklad a použitie ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii, konania podľa ktorého sa sťažovateľ domáhal.

48. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zamietol. S určujúcimi námietkami sa konajúci súd vysporiadal ústavne konformným spôsobom a jeho právny záver v napadnutom rozhodnutí nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa vo veci natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

49. V napadnutom rozhodnutí krajského súdu teda ústavný súd nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim zásah zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd uzatvára, že napadnuté rozhodnutie je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho krajského súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia, nie je arbitrárne a zrozumiteľným, preskúmateľným a dostatočným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo bolo potrebné sťažovateľov návrh zamietnuť.

50. V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľa s napadnutým rozhodnutím krajského súdu ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

51. Ústavný súd na základe uvedených skutočností sťažnosť sťažovateľa v tejto časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 23 Tos 31/2015-90 z 21. mája 2015 odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

52. Z podstaty samotnej sťažnosti (s prihliadnutím na skutočnosť, že za porušovateľa svojich práv sťažovateľ označil všeobecný súd) vyplýva, že porušenia ďalších sťažovateľom označených základných práv zaručených ústavou (čl. 24 ods. 1 a 2 a čl. 25 ods. 2) a listinou (čl. 15 ods. 1 a 3) a práv zaručených dohovorom (čl. 9) a paktom (v čl. 18 ods. 1 až 3) sa krajský súd mohol v tejto konkrétnej veci dopustiť iba za súčasného porušenia základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), a keďže porušenie týchto ústavný súd nekonštatoval, nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv na slobodu náboženského vyznania sťažovateľa a práv s tým súvisiacich.

53. Navyše, ústavný súd ani nenachádza vecnú súvislosť medzi obsahom namietaného uznesenia krajského súdu a právami sťažovateľa vyplývajúcimi z čl. 24 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 15 ods. 1 listiny, čl. 9 ods. 1 dohovoru a čl. 18 ods. 1 paktu, ktorých obsahom je v ich podstate zaručenie práva jednotlivca na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania vrátane práva prejavovať svoju vieru. Inými slovami, ústavný súd nezistil, že by napadnutým uznesením bola porušená sloboda náboženského vyznania, ako táto vyplýva z označených ustanovení ústavy, listiny, dohovoru a paktu. Absencia príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím krajského súdu a namietanými právami tak robí sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnenou, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

54. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práv zaručených v čl. 25 ods. 2 ústavy, čl. 15 ods. 3 listiny, čl. 9 ods. 2 dohovoru a čl. 18 ods. 2 až 3 paktu ústavný súd nad rámec uvádza, že v danom prípade bola sloboda svedomia a náboženského vyznania sťažovateľa obmedzená na základe zákona a o tomto obmedzení nemožno tvrdiť, že by bolo úplne neospravedlňiteľné záujmom štátu na zabezpečení jeho obranyschopnosti

a zachovaní verejného poriadku, a teda sledovalo legitímny cieľ (m. m. II. ÚS 342/06). Ústavný súd aj v ďalšom obdobnom prípade (m. m. III. ÚS 165/05), v ktorom došlo k odsúdeniu za trestný čin nenastúpenia služby v ozbrojených silách, vo vzťahu k slobode svedomia uviedol, že relevantná časť práva platného v čase rozhodovania o vine a treste nevykazuje ani podľa vtedy platných medzinárodných štandardov znaky neznesiteľnej nespravodlivosti, ktoré by sudy dnes mohli, resp. museli zohľadniť, a to aj s poukazom na to, že v tom čase ani všetky členské štáty Rady Európy neumožňovali vykonať namiesto vojenskej služby civilnú službu (napr. Švajčiarsko) a trestnoprávny postih za nenastúpenie vojenskej služby bol zavedený aj v týchto krajinách (pozri III. ÚS 165/05).

55. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje na to, že podrobnosti o spôsobe realizácie základného práva nebyť nútený vykonávať vojenskú službu, ak je v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním, ako je zakotvené v čl. 25 ods. 2 ústavy a čl. 15 ods. 3 listiny, ustanovuje zákon. Pokiaľ v súvislosti s uplatnením označených základných práv sťažovateľ nesplnil podmienky ustanovené zákonom, ktorý v danom čase upravoval výkon tohto práva, a z toho dôvodu bol v demokratickej spoločnosti ústavne akceptovateľným spôsobom sankcionovaný, nemôže sa úspešne domáhať zrušenia právoplatného rozhodnutia s poukazom na porušenie týchto základných práv.

56. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nenachádza relevantnú príčinnú súvislosť ani medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľom označenými právami vyplývajúcimi z čl. 25 ods. 2 ústavy, čl. 15 ods. 3 listiny, čl. 9 ods. 2 dohovoru a čl. 18 ods. 2 a 3 paktu, a keďže nezistil porušenie označených práv, sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

57. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa už nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2016

